

ศาลาประชาคมโดยกับการเรียนรู้ทางการ เมือง

ร้อยศรี ไชยสิทธิ์ ต้นตยกุล

ศูนย์วิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-447-2

012064

I155A8454

SALA PRACHATHIPATAI AND POLITICAL SOCIALIZATION

Sub-Lieutenant Chaiyasit Tantayakul

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-566-447-2

3. ศึกษาและวัดถึงทัศนคติทางการ เมืองของประชาชนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมตาม แผนงานการฝึกอบรม และให้การ เรียนรู้ทางการ เมืองของศาลาประชาธิปไตยว่า มีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตยหรือไม่อย่างไร

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดทางวิชาการมาใช้ในการศึกษาพบว่า การปลูกฝังค่านิยม ความ เชื่อและอุดมการณ์ที่เป็นประชาธิปไตยที่เป็นรากฐานของการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง ที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง ต้อง เริ่มตั้งแต่การสร้างสถาบันทางการเมืองที่เป็นตัว การทำให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ทางการ เมือง

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานของการศึกษาวิจัย 4 ประการคือ

1. ศาลาประชาธิปไตยเป็นสถาบันทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ที่เป็นตัวการ ก่อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ทางการ เมืองในระดับท้องถิ่นได้
2. แผนงานการฝึกอบรมและกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยดำเนินไปลักษณะที่ สามารถให้การ เรียนรู้ทางการ เมืองแก่ประชาชน และมีความสอดคล้องต่อหลักการประชาธิปไตย
3. การ เล็ง เห็นถึงผลประโยชน์ที่สนองตอบต่อการดำรงชีพเป็นสาเหตุของการ ดัดลึนใจของผู้ เข้าร่วมการฝึกอบรมตามแผนงานของศาลาประชาธิปไตย
4. ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมตามแผนงานให้การ เรียนรู้ทางการ เมืองของศาลาประชา- ธิปไตย และ เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตย มีทัศนคติทางการเมืองที่เปิดกว้าง และ มีความสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาใน 2 ลักษณะคือ การสำรวจเอกสาร (documentary research) และการสำรวจพื้นที่ (survry research) โดยนำแนวความคิดตามหลักวิชา การดังที่ได้กล่าวไปนั้น มาเป็นแนวทางในการศึกษาและสร้างแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์วัดตาม:: แบบลิ เคอร์ท (likert scale) ในการวัดทัศนคติทางการเมือง โดยนำไปทดสอบหาความ เชื่อ มั่นของแบบสอบถาม และใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (cluster sampling) โดยทำการวิจัยในพื้นที่ 4 แห่งคือ

1. ภาคกลาง ที่ศาลาประชาธิปไตยบ้านหนองยาว อำเภอหนองสาหร่าย จังหวัด ฉะ เเชิง เทรา สำรวจทัศนคติทางการเมืองจากสมาชิกจำนวน 25 คน
2. ภาคใต้ ที่ศาลาประชาธิปไตยบ้านถ้ำสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร สำรวจ

ทัศนคติทางการเมืองจากสมาชิกจำนวน 25 คน

3. ภาคเหนือ ที่ศาลาประชาธิปไตยบ้านดงงาม อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์
สำรวจทัศนคติทางการเมืองจากสมาชิกจำนวน 25 คน

4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ศาลาประชาธิปไตยบ้านน้ำพอง อำเภอน้ำพอง
จังหวัดขอนแก่น สำรวจทัศนคติทางการเมืองจากสมาชิกจำนวน 25 คน

รวมจำนวนสมาชิกศาลาประชาธิปไตยที่ใช้ในการศึกษาวิจัย 100 คน จากศาลา-
ประชาธิปไตยทั้ง 4 แห่ง ซึ่งศาลาประชาธิปไตยทั้ง 4 แห่งนั้น ได้รับความสำเร็จในการพัฒนา
ทางการเมืองมาก และเป็นศาลาประชาธิปไตยตัวอย่างในแต่ละภาค

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้งบ่ง เป็นนามธรรม (abstract)
และรูปธรรม (concrete) พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้ง 4 ประการ ซึ่งอาจกล่าวโดย
สรุปได้ดังนี้

1. ศาลาประชาธิปไตยมีลักษณะเป็นสถาบันทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และมี
กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมในการให้การ เรียนรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน เช่น การ เลือกตัวแทน
เพื่อบริหารงาน การบริหารงานกองทุนศาลาประชาธิปไตย เป็นต้น

2. แผนงานการฝึกอบรมของศาลาประชาธิปไตยใช้วิธีการให้ประชาชนที่เข้าร่วม
ในกิจกรรมฝึกปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม เช่น การประชุมวางแผนในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น โดย
ใช้หลักการที่สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย เช่น การใช้การอภิปรายและลงมติโดยถือเสียง
ข้างมาก เป็นเกณฑ์ตัดสิน เป็นต้น

3. ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตยตัดสินใจ เข้าร่วมในกิจกรรมดัง
กล่าว เพราะเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการดำรงชีพ เช่น การได้รู้จักและสนิทสนม กับ
ปลัดอำเภอ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มาตรวจงานศาลาประชาธิปไตย ซึ่งนำไปสู่การช่วยเหลือ
ต่อไป

4. ผู้เข้าร่วมในกิจกรรมของศาลาประชาธิปไตย มีทัศนคติทางการเมืองที่เปิด
กว้างและสอดคล้องต่อหลักการของประชาธิปไตย จากการทดสอบโดยใช้กิจกรรมที่เป็นรูปธรรม
ของศาลาประชาธิปไตยมาเป็น เกณฑ์พิจารณา

ศาลาประชาธิปไตยกับการ เรียนรู้ทางการเมือง จึงมีความสัมพันธ์ที่ เชื่อมโยงกัน

ตามผลการศึกษารวิจัย และผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่เป็นข้อเสนอแนะในการนำไปศึกษารวิจัยต่อไปคือ ศาลาประชาคมโดยจัดทำขึ้นตามโครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยมีสถาบันทหาร เป็นผู้วางนโยบาย และกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้ปฏิบัติ ซึ่งรูปแบบของความสัมพันธ์ในการร่วมมือกันในการพัฒนาทางการเมืองดังกล่าว จะ เป็นการก้าวไปสู่บทบาทใหม่ของการสร้างการยอมรับในบทบาททางการเมืองของสถาบันทหารได้หรือไม่ต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title SALA PRACHATHIPATAI AND POLITICAL SOCIALIZATION
Name Sub-Lieutenant Chaiyasit Tantayakul
Thesis Advisor Associate Professor Kanala Kukhabanij-Khanthuprab, Ph.D.
M.R. Gumloontabe Devakul
Department Government
Academic Year 1985

ABSTRACT

Democratic government is government of the people, by the people, and for the people. This definition reflects the major principles of democracy. In abstract terms it is difficult to understand unless concrete examples are given.

The problem of democratic political development in Thailand is that the masses of people do not participate in politics. There has been a lack of continuing development in Thai political institutions. Another problem has been that the process of political development has also lacked systematic, conceptual development.

There are many ways to solve political problems. One is to set up local institutions which serve to lead and to teach the people more about politics.

This thesis studies the relationship between Sala Prachathipatai and political learning in both abstract and concrete terms, according to the following objectives:

1. To study the principles and processes of Sala Prachathipatai's setting and operations. To find out whether or not it can

serve as a local institution to support and direct the process of political learning.

2. To study Sala Prachathipatai's setting and operation in terms of political learning. To find out whether or not it is consistent with the principles of Democracy.

3. To study and measure the political aptitudes of the participants in the program and activities of Sala Prachathipatai. To find out whether or not these latter are consistent with the principles of Democracy.

The researeher finds that the Democratic political culture, which includes values, beliefs, and ideologics, must begin with political institutions which provide political learning.

In this research there are four assumptions:

1. Sala Prachathipatai is a local political institution supporting and directing the process of local political learning.

2. The program of training and other activities of Sala Prachathipatai function in ways consistent with democratic principles and can bring about political learning.

3. The people participate in Sala Prachathipatai training programs because the program is responsive to their ways of living.

4. Those who pass the program of political training or are involved in other activities of Sala Prachathipatai are found to have changed political aptitudes more relevant to the principles of

Democracy.

This study was carried out by documentary and by survey research. The concepts and principles of these methods shaped the study and led to the making of a questionnaire, which uses the likert scale to measure political aptitudes. Before using the questionnaire, a test of confidentiality was made along with a cluster sampling.

The area of research includes four regions, as follows:

1. The central region, Sala Prachathipatai at Ban Nang Yao, Panom Salakham district, Chacherngsao province. Twenty-five members of the Sala Prachathipatai were surveyed for their political aptitudes.
2. The Southern region, Sala Prachathipatai at Ban Tumsing, Muang District, Chumporn province. Twenty-five members were surveyed for their political aptitudes.
3. The Northern region, Sala Prachathipatai at Ban Dangjam, Tapa district, Utaradit province. Twenty-five members were surveyed for their political aptitudes.
4. The Northeast region, Sala Prachathipatai at Ban Nampong, Nampong district, Khon Khaen province. Twenty-five members were surveyed for their political aptitudes.

Total of one hundred members of four Sala Prachathipatai were studied. They were selected because their Sala had been very successful in political development and were outstanding examples in their respective regions.

According to the objectives of this research, which were

both abstract and concrete, the following findings can be reported:

1. Sala Prachathipatai is a local political institution which carries out concrete activities such as electing administrative representatives and budgeting their administration. These activities are occasions for political learning by the participants.

2. The training program of Sala Prachathipatai involves participants in activities and training in abstract terms. They attend planning meetings which are conducted according to democratic principles of discussion and voting for a majority decision. The meetings focus on village development.

3. Participants in Sala Prachathipatai make their decisions on the basis of personal interest. This is related to their way of life; they tend to select the bureaucratic officer who they believe will help them in future.

4. Participants in Sala Prachathipatai show changed aptitudes which are more relevant to the principles of Democracy. This results from the concrete activities of Sala Prachathipatai.

The results of the research show that Sala Prachathipatai is indeed related to political learning. The researcher has some suggestions for further study. Sala Prachathipatai was set up through the cooperation of the Ministry of the Interior and the Armed Forces with the objective of contributing to national security. One effect of the operation of Sala Prachathipatai turns out to be a prolongation of the acceptance of the political role of the Armed Forces in Thailand's democratic processes.

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายท่าน จุดเริ่มต้นของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ม.ร.ว.กำนุน เทพ เทวกุล ผู้อำนวยการกองงานความมั่นคง กรมการปกครอง ที่ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำในข้อมูลเกี่ยวกับศาลาประชาธิปไตย และรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมกับรองศาสตราจารย์ ดร.กนลา สุขพาณิชย์-ชันทปราบ อาจารย์ที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่ได้ให้ความกรุณาต่อผู้วิจัยและให้การดูแลผู้วิจัยอย่างใกล้ชิด ตลอดเวลา และการจัดทำบทคัดย่อภาษาอังกฤษได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ ได้กรุณาให้คำแนะนำ

ข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากเอกสารและจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามก็ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ในกองงานความมั่นคง กรมการปกครอง และปลัดอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนสมาชิกศาลาประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้จนผู้วิจัยได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน

นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากคุณสมชาย ปัญญาเจริญ คุณนุชบา ลินสมบูรณ์ และอีกหลายท่านที่ไม่อาจกล่าวได้หมดในการช่วยให้คำแนะนำในข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากท่านกรรมการสอนวิทยานิพนธ์ 4 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตอนารักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ม่องแก้ว และท่านอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองคือ รองศาสตราจารย์ ดร.กนลา สุขพาณิชย์-ชันทปราบ และม.ร.ว. กำนุน เทพ เทวกุล ก็ได้ให้คำแนะนำในทางวิชาการ เพื่อให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์ เป้าหมายจนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จและจบการศึกษา

แต่เนื่องจากผู้วิจัยมีภาระหน้าที่ในงานราชการมากประกอบกับได้เร่งรัดในการเขียนวิทยานิพนธ์ทำให้วิทยานิพนธ์มีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ซึ่งผู้วิจัยขออภัยไว้แก่ขอในโอกาสต่อไป

ความสำเร็จของผู้วิจัยในทุกด้านได้รับแรงบันดาลใจและการสนับสนุนจากคุณพ่อและคุณแม่ผู้ที่เป็นทั้งศูนย์รวมของชีวิตและจิตใจของผู้วิจัย

ร้อยศรี ไชยสิทธิ์ ดันตยกุล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3. ศาลาประชาธิปไตย.....	84
4. ทศนคติทางการเมืองของสมาชิกศาลาประชาธิปไตย.....	119
5. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	154
บรรณานุกรม.....	
ภาคผนวก	
ผนวก ก. โครงการกองทุนเพื่อความมั่นคงของชาติ.....	175
ผนวก ข. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 65/2525 เรื่องแผนรูกทางการเมือง.....	195
ผนวก ค. เอกสารและคำสั่งที่เกี่ยวกับศาลาประชาธิปไตย.....	206
ผนวก ง. ผลการดำเนินงานศาลาประชาธิปไตย พ.ศ.2526-2528.....	212
ผนวก จ. ทำเนียบศาลาประชาธิปไตย พ.ศ.2526-2528.....	223
ผนวก ฉ. แบบสอบถามสมาชิกศาลาประชาธิปไตย.....	233
ผนวก ช. การทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	255
ผนวก ซ. ข้อมูลประจำศาลาประชาธิปไตยที่ใช้ในการศึกษา.....	260
ประวัติผู้เขียน.....	287

สารบัญตาราง

รายการ	หน้า
ตารางแสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสมาชิกสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 1-3).....	120
ตารางแสดงเหตุจูงใจที่เข้าร่วมในกิจกรรมสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 4-6).....	125
ตารางแสดงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาประชาชนไทย	
ต่อหลักการประชาชนไทย (ตารางที่ 7-8).....	131
ตารางแสดงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาประชาชนไทยต่อระบบ	
การเมืองแบบประชาชนไทย (ตารางที่ 9-10).....	134
ตารางแสดงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาประชาชนไทย	
ต่อวิถีชีวิตแบบประชาชนไทย (ตารางที่ 11-12).....	137
ตารางแสดงทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาประชาชนไทย	
ต่อคุณภาพแบบประชาชนไทย (ตารางที่ 13-14).....	141
ตารางแสดงทัศนคติของสมาชิกสภาประชาชนไทย	
ต่อกิจกรรมสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 15).....	145
ตารางแสดงระดับทัศนคติทางการเมืองของสมาชิกสภาประชาชนไทย	
(ตารางที่ 16).....	148
ตารางแสดงความสัมพันธ์อายุกับทัศนคติทางการเมือง	
ของสมาชิกสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 17).....	149
ตารางแสดงความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับทัศนคติทางการเมือง	
ของสมาชิกสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 18).....	150
ตารางแสดงความสัมพันธ์ของเพศกับทัศนคติทางการเมือง	
ของสมาชิกสภาประชาชนไทย (ตารางที่ 19).....	151

สารบัญภาพ

รายการ	หน้า
แผนภาพตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	10
แผนภูมิการจัดองค์กรกองทุนประจำหมู่บ้าน.....	185
ภาพแสดงผังการจัดศูนย์ประสานงานทหารกองทุนแห่งชาติ.....	194

ศูนย์วิทยพัธพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย